

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини

за освітньою програмою «Міжнародні економічні відносини»

на тему: «УДОСКОНАЛЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФІЛІЇ ТНК ХАРЧОВОЇ

ПРОМИСЛОВОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ (НА ПРИКЛАДІ

ТОВ «ПУРАТОС УКРАЇНА»))»

Виконавець: студентка ФМЕ, гр. 43

Козовякіна Інна Володимирівна _____
(підпис)

Науковий керівник: к.е.н., доцент

Уханова Інна Олегівна _____
(підпис)

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Питання міжнародної конкурентоспроможності національної економіки, її суб'єктів, а також її підвищення протягом десятиліть є частиною політики національного економічного розвитку. На міжнародному рівні це питання було посилено лібералізацією багатосторонньої торгівлі, постійним зростанням міжнародної торгівлі, прискоренням технічного прогресу та прогресом нових індустріальних країн. Загострення міжнародної конкуренції має підвищити значення проблеми для окремих економічних суб'єктів, таких як ТНК, для яких міжнародна конкурентоспроможність означає здатність до найбільш раціонального використання ресурсів відповідно до міжнародної спеціалізації та торгівлі, здатність досягти високого рівня продуктивності на міжнародному рівні, вдосконалення людського капіталу, ефективного використання його та інших факторів виробництва.

Багатонаціональні компанії беруть участь у різноманітних транскордонних операціях, які роблять значний внесок у світову економіку. Міжнародні компанії обирають і визначають стратегію з основних концепцій корпоративної стратегії, бізнес-одиниці та міжнародної стратегії. Проникнення частки ринку, конкуренти, глобальні ланцюги поставок, політика корпоративної соціальної відповідальності, практики науково-дослідних і розробних робіт та управлінські навички стосуються факторів, за яких транснаціональна компанія обирає стратегію зменшення ризиків і максимізації прибутку. Ефективна стратегія спрямована на усунення будь-яких негативних наслідків міжнародних операцій і турбулентності на світовому ринку. ТНК застосовують комбіновані стратегії та методи управління ризиками, щоб бути конкурентоспроможними та ефективними на міжнародному ринку.

Серед авторів, які концентрувались в дослідженнях на проблемі міжнародної конкурентоспроможності підприємств, слід назвати: Є. Янтон-Дроздовську, Х. Лопес та Р. Гарсія, К. Ванга, С. Клауса, К. Сала-и-Мартін, Б. Бренде, Т. Судека та А. Завойську. Згадані науковці приділяють увагу поняттю міжнародної конкурентоспроможності, а також основним стратегіям та механізмам транснаціональних корпорацій (ТНК), які застосовуються на світових ринках товарів і послуг.

Мета та завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є дослідження міжнародної конкурентоспроможності філії ТНК харчової промисловості в умовах воєнного часу (на прикладі ТОВ «Пуратос Україна») та формування пропозицій щодо її удосконалення.

Для досягнення мети дослідження вирішено наступні **завдання**:

- дослідити поняття та особливості міжнародної конкурентоспроможності ТНК харчової промисловості;
- узагальнити чинники конкурентоспроможності ТНК харчової промисловості та їх підрозділів;
- узагальнити методи оцінки конкурентоспроможності ТНК та їх філій;
- надати характеристику ТОВ «Пуратос Україна» як суб'єкта конкурентних відносин на світовому ринку;
- проаналізувати чинники міжнародної конкурентоспроможності ТОВ «Пуратос Україна»;
- провести аналіз сучасного стану міжнародної конкурентоспроможності ТОВ «Пуратос Україна»;
- запропонувати заходи удосконалення міжнародної конкурентоспроможності ТОВ «Пуратос Україна» в умовах воєнного часу.

Об'єктом дослідження є міжнародна конкурентоспроможність ТОВ «Пуратос Україна».

Предмет дослідження полягає формуванні теоретичних підходів та практичних пропозицій для удосконалення міжнародної конкурентоспроможності філії ТНК харчової промисловості ТОВ «Пуратос Україна» в умовах воєнного часу.

Методи дослідження. Для досягнення поставлених задач кваліфікаційної роботи проведено макроекономічний аналіз, який дозволив визначити основні фактори та оцінити їх вплив на конкурентоспроможність підприємства, використано методи наукової індукції та дедукції – для обґрунтування сутнісних характеристик конкурентоспроможності, метод історичного узагальнення для визначення конкурентних переваг та їх складових, абстрактно-логічний метод для проведення теоретичного узагальнення та формування висновків, аналітичний метод для систематизації та класифікації факторів, що впливають на рівень конкурентоспроможності, експертна оцінка – для визначення сили впливу тих чи інших факторів на конкурентоспроможність підприємства, табличні методи та метод багатокутника конкурентоспроможності для аналізу показників фінансових результатів та визначення конкурентної позиції.

Інформаційною базою кваліфікаційної роботи виступає нормативно-правова література, монографічна література та наукові статті з проблем міжнародної конкурентоспроможності та транснаціоналізації виробництва, інтернет-джерела, внутрішня звітність ТОВ «Пуратос Україна» та Puratos Group company.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (59 найменувань). Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 61 сторінці. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи складає 68 сторінок друкованого тексту. Робота містить 13 таблиць, 25 рисунків.

Публікації та апробація. Основні положення кваліфікаційної роботи викладено в науковій публікації: Kozoviakina I. Analysis of the foreign trade of subsidiary company of tnk puratos group in Ukraine. Електронний збірник наукових студентських робіт студентської конференції «Минуле, сучасне, майбутнє», 10 квітня 2024 р., Одеса, ОНЕУ, випуск 14. С. 33-35

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«ТЕОРЕТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФІЛІЇ ТНК ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ»** визначені поняття та особливості міжнародної конкурентоспроможності ТНК харчової промисловості; узагальнено чинники конкурентоспроможності ТНК харчової промисловості та їх підрозділів; узагальнено методи оцінки конкурентоспроможності ТНК та їх філій.

У другому розділі **«АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФІЛІЇ ТНК ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ТОВ «ПУРАТОС УКРАЇНА» В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ»** проведена загальна характеристика ТОВ «Пуратос Україна» як суб'єкта конкурентних відносин на світовому ринку; проаналізовано чинники міжнародної конкурентоспроможності ТОВ «Пуратос Україна»; проведено аналіз сучасного стану міжнародної конкурентоспроможності ТОВ «Пуратос Україна».

У третьому розділі **«ЗАХОДИ УДОСКОНАЛЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТОВ «ПУРАТОС УКРАЇНА» В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ»** обґрунтовані заходи удосконалення міжнародної конкурентоспроможності ТОВ «Пуратос Україна» в умовах воєнного часу.

ВИСНОВКИ

Таким чином, після проведеного у кваліфікаційній роботі дослідження, можна зробити такі висновки, згідно із поставленими в роботі завданнями.

ТНК, для яких міжнародна конкурентоспроможність означає здатність до найбільш раціонального використання ресурсів відповідно до міжнародної спеціалізації та торгівлі,

здатність досягти високого рівня продуктивності на міжнародному рівні, вдосконалення людського капіталу, ефективного використання його та інших факторів виробництва. Здатність транснаціональних корпорацій (ТНК) успішно конкурувати у світовій економіці називають їх конкурентоспроможністю. Ці компанії можуть перемогти своїх конкурентів, вийти на нові ринки та підтримувати зростання завдяки різноманітним параметрам. Конкурентоспроможність компанії досягається на всіх етапах і в усіх сферах її діяльності, а конкурентоспроможність окремих підрозділів може бути продана (куплена) разом з реалізацією окремих підрозділів або компанії. Метою управління конкурентоспроможністю ТНК та її філій є забезпечення умов успішного функціонування в конкурентному середовищі та створення конкурентних переваг.

Досліджуючи чинники, що визначають конкурентне середовище підприємств харчової промисловості (політичні, економічні, соціально-культурні, технологічні, правові), важливо додати фактори середовища, оскільки вони значною мірою впливають на конкурентоспроможність та підвищують лояльність споживачів компаніям. До цих факторів відносяться: політичні фактори, економічні чинники, соціально-культурні чинники, технологічні фактори, юридичні чинники, фактори навколишнього середовища.

Аналіз конкурентоспроможності харчової промисловості в цілому демонструє неоднорідність ситуації на галузевих ринках, сучасні дослідники вказують, що деякі фактори мають різну силу впливу на конкурентоспроможність підприємств різних галузей харчової промисловості. Чинники, які мають враховувати ТНК харчової промисловості, щоб залишатися конкурентоспроможними на ринку, можна позначити наступним чином: прагнення розуміти вподобання споживачів і задовольняти їх, розуміння мотивів споживачів, здатність адаптуватися, гнучкість та інноваційність, ефективне управління ланцюгом постачання, розумні практики управління запасами, ефективні логістичні та дистриб'юторські мережі, культура інновацій та розробки продуктів, суворі стандарти якості та безпеки продукції, стратегії ефективності витрат.

Однією з проблем забезпечення управління конкурентоспроможністю підприємства є те, що на сьогодні немає єдиного визначення методики оцінки конкурентоспроможності підприємства. Кожна компанія оцінює свою конкурентну позицію за різними методологіями з різними параметрами. Методи оцінки конкурентоспроможності ТНК та їх філій можуть включати: PESTEL (Political, Economic, Socio-cultural, Technological, Environmental, Legal), основною метою якого є мінімізація впливу негативних факторів; графічний метод, що базується на побудові так званої «павукової діаграми (або радарної діаграми) конкурентоспроможності»; матричні методи (матриця BCG, модель GE/McKinsey, модель Shell/DPM, модель Хофера/Шенделя, модель ADL/LC) тощо; табличний метод або розрахункові методи, які оцінюють конкурентоспроможність підприємства за окремими аспектами його діяльності – виробничим, інноваційним, маркетинговим, фінансовим тощо); комплексні методи.

ТНК Puratos Group має 10878 співробітників у світі, 1252 дослідників і технічних консультантів, має дочірні компанії в 84 країнах та 75 виробничих підрозділів у 52 країнах. Також корпорація інвестувала 2,2% доходу в дослідження та розробки, відкрила 119 інноваційних центрів по всьому світу та отримала 3,1 млрд євро чистих продажів. Продуктова пропозиція компанії продається в понад 100 країнах. Компанія здійснює діяльність у трьох основних напрямках: хлібопечення, кондитерське виробництво, шоколадне виробництво. У свій час Puratos провела оцінку низки країн, і Україна продемонструвала значний потенціал, ставши однією з пріоритетних країн для інвестицій. В Україні дочірня компанія ТНК Puratos Group представлена з 2016 року, коли в Одеській області в Біляївському районі відбулося офіційне відкриття заводу по виробництву маргарину, начинок і сухих сумішей. Інвестором виступила міжнародна група компаній Puratos, яка вклала у створення і запуск виробничих потужностей понад 7 млн євро.

ТОВ «Пуратос Україна» досягло зростання показника чистого прибутку на 4,24%, доходів – на 2,16%. Між тим, у дочірньої компанії ТНК спостерігається зростання собівартості (на 2,09%) та витрат (на 2,32%), це можна пояснити і зростанням обсягів імпортованої сировини, і коливаннями курсу гривні по відношенню до євро, а також зростанням транспортних видатків. протягом трьох років продуктова номенклатура у продажах на ринку України показала, що найбільше зростання помічено у категорії шоколаду (зростання в 2,11 р.), підсилювачів свіжості (у 4,61 р.), поліпшувачів та міксів для хлібобулочних виробів (у 3,11 р.), сухих сумішах (у 2,13 р.), маргаринах та жирах (у 2,12 р). Падіння помічено в категорії рослинних кремів (-23,4%), кондитерських сумішей (-28,2%).

PEST-аналіз підкреслює важливість вивчення зовнішнього середовища для розробки та реалізації стратегічних рішень. Політичні аспекти, такі як зміни в законодавстві і торгівельній політиці інших країн, можуть визначити майбутні можливості та загрози для ТОВ «Пуратос Україна». Зміни в податковій політиці стануть причиною підвищення собівартості продукції та, як наслідок, вплинуть на конкурентоспроможність. Зростання курсу долару та євро спричинить підвищення собівартості продукції. Зменшення рівня доходів населення вплине на обсяги реалізації продукції та цінову політику. Соціокультурні аспекти свідчать про важливість ставлення споживачів до продуктів та сервісу підприємства.

Для проведення аналізу міжнародної конкурентоспроможності підприємства та визначення його конкурентного стану у порівнянні з іншими компаніями, слід узагальнено представити основних конкурентів ТОВ «Пуратос Україна», які діють як на національному ринку нашої країни, так і на європейському та глобальному ринку. Для здійснення аналізу із конкурентами (Lesaffre, Master Martini, Backaldrin Zeelandia, Ireks, Agrana, Фрутекс, Солес, Delta Wilmar, Щедро) застосовано метод «4Р», метод експертних оцінок та на основі отриманих результатів аналізу побудовано павутину конкурентоспроможності «Пуратос Україна» у порівнянні із основними конкурентами. ТОВ «Пуратос Україна» при порівнянні з конкурентами на ринку України займає високі місця за такими показниками як асортимент, унікальність продукції, канали збуту, гарантії, технічний рівень виробництва, якість товарів та надійність. Між тим наше підприємство дещо поступається конкурентам за такими критеріями як пізнаваність бренду, ціна товарів та доля на ринку.

Основними заходами, спрямованими на підвищення конкурентоспроможності будь якого підприємства, є: покращення його техніко-економічних і якісних показників, їх орієнтація на вимоги споживачів; виявлення та забезпечення переваг своєї продукції порівняно з товарами/замінниками конкурентів; аналіз аналогів виробництва конкурентів; визначення можливих модифікацій продукту; пошук і використання нових пріоритетних сфер використання продукції; диференціація продукції; посилення впливу на споживачів (просування)

Підприємству необхідно підвищити управлінську компетентність підприємства та управлінський досвід, продовжувати вивчати знання менеджменту, нові концепції менеджменту та навички управління, підтримувати гарну репутацію бренду, підвищити імідж і вплив бренду, посилити управління людськими ресурсами та вдосконалити систему людських ресурсів, скористатися перевагами Інтернету та соціальних мереж для здійснення маркетингу

Основні проблеми, обумовлені особливостями та ризиками здійснення зовнішньоекономічної діяльності (імпортою діяльності) для ТОВ «Пуратос Україна», які приводять до суттєвого ускладнення процесу планування в умовах військового стану, що діє в Україні.

Підприємству в умовах економічної нестабільності при формуванні стратегії з метою підвищення конкурентних переваг слід дотримуватись наступних рекомендацій: проводити моніторинг усіх бізнес-процесів та превентивно використовувати антикризові заходи, формувати довгострокові відносини бізнес-одиниць із споживачами на основі

персоніфікованого обслуговування у межах вимог клієнт-орієнтованої економіки. А також забезпечити ефективне управління нематеріальними активами, застосовувати запропоновані інструменти реінжинірингу, удосконалення бізнес-одиниць, бенчмаркінгу. Перевага від їх впровадження полягає у придбанні основи для якісного зростання в умовах високих вимог до ринку, бенчмаркінг, у свою чергу, дозволяє значно удосконалювати діяльність через адаптацію успішних практик конкурентів, які оперують ринку.

АНОТАЦІЯ

Козовякіна І. В., «Удосконалення міжнародної конкурентоспроможності філії ТНК харчової промисловості в умовах воєнного часу (на прикладі ТОВ «Пуратос Україна»)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» за освітньою програмою «Міжнародні економічні відносини». – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2024 р.

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є міжнародна конкурентоспроможність ТОВ «Пуратос Україна».

У роботі визначені - поняття та особливості міжнародної конкурентоспроможності ТНК харчової промисловості; узагальнено чинники конкурентоспроможності ТНК харчової промисловості та їх підрозділів; узагальнено методи оцінки конкурентоспроможності ТНК та їх філій.

Охарактеризовано ТОВ «Пуратос Україна» як суб'єкта конкурентних відносин на світовому ринку; проаналізовано чинники міжнародної конкурентоспроможності ТОВ «Пуратос Україна»; проведено аналіз сучасного стану міжнародної конкурентоспроможності ТОВ «Пуратос Україна».

Запропоновано заходи удосконалення міжнародної конкурентоспроможності ТОВ «Пуратос Україна» в умовах воєнного часу.

Ключові слова: міжнародна конкурентоспроможність, харчові підприємства, ТНК, дочірня компанія, імпорт, продажі, фінансові показники.

ANNOTATION

Kozoviakina I., "Improving the international competitiveness of a branch of a TNC of the food industry in wartime conditions (on the example of Puratos Ukraine LLC)".

Qualifying work for the bachelor's degree in specialty 292 "International Economic Relations" under the educational program "International Economic Relations". - Odessa National Economic University. - Odessa, 2024.

The bachelor's qualification work consists of three sections. The object of the study is the international competitiveness of Puratos Ukraine LLC.

The work defines - concepts and features of international competitiveness of TNCs in the food industry; the factors of competitiveness of TNCs in the food industry and their divisions are summarized; the methods of assessing the competitiveness of TNCs and their branches are summarized.

Puratos Ukraine LLC is characterized as a subject of competitive relations on the world market; factors of international competitiveness of Puratos Ukraine LLC were analyzed; an analysis of the current state of international competitiveness of Puratos Ukraine LLC was carried out.

Measures to improve the international competitiveness of Puratos Ukraine LLC in wartime conditions are proposed.

Keywords: international competitiveness, food enterprises, TNC, subsidiary, import, sales, financial indicators.